30 juni **2025**

Financiële marktdeelnemer
Mn Services Fondsenbeheer B.V.
LEI Code 549300885X0ROI040230

Verklaring inzake de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren

Mn Services Fondsenbeheer B.V.

Inhoudsopgave

Samenvatting **3**
- Beschrijving van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren 3
- Beschrijving van het beleid voor de identificatie en prioritering van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren 3
- Engagementbeleid 3
- Verwijzingen naar internationale normen 4
- Historische vergelijking 4

Summary **5**
- Description of the principal adverse impacts on sustainability factors 5
- Description of the policy for identifying and prioritising the principal adverse impacts on sustainability factors 5
- Engagement policy 5
- References to international standards 5
- Historical comparison 5

Beschrijving van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren **7**
- Indicatoren voor ondernemingen waarin is belegd 7
  - Broeikasgasemissies 7
  - Biodiversiteit 14
  - Watergehalte 16
  - Afval 17
  - Sociale thema's en arbeidsomstandigheden 18
  - Ecologisch 23
  - Sociaal 24
  - Fossiele brandstoffen 24
  - Energie-efficiëntie 25

Andere indicatoren voor de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren **26**
- Indicatoren voor ondernemingen waarin is belegd 26
  - Emissies 26
  - Mensenrechten 28

Beschrijving van het beleid voor de identificatie en prioritering van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren **29**
- Identificatie en prioritering van de belangrijkste ongunstige effecten 29
- Aanpak om ongunstige effecten te beperken 29
  - Uitsluitingen 29
  - ESG integratie 30
  - Actief aandeelhouderschap 30
  - Verantwoordelijkheden voor het beleid en goedkeuring 31
  - Foutmarge methodologieën 31
  - Beschrijving van de gebruikte databronnen 31

Engagementbeleid **32**
- Mensenrechten en arbeidsrechten 32
- Energietransitie 32
- Biodiversiteit 32
- Nederlands beursgenoteerde ondernemingen 32
- Incidenten & controverses 32

Verwijzing naar internationale normen **33**
- Milieu 33
- Arbeidsrechten en mensenrechten 33
- Goed ondernemingsbestuur 33

Historische vergelijk **35**
- Wijzigingen in berekenmethode 35
- Vergelijking met voorgaande jaren 35

Samenvatting

Mn Services Fondsenbeheer B.V. ('MN') met LEI Code 549300885X0ROI040230[1], neemt de belangrijkste ongunstige effecten van zijn beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren[2] in aanmerking. Beleggingsbeslissingen hebben effect op de wereld. Zo kunnen beleggingen gunstige, maar ook ongunstige gevolgen hebben op duurzaamheidsfactoren. Deze duurzaamheidsfactoren hebben betrekking op een breed scala van ecologische en sociale kwesties en goed ondernemingsbestuur. Voorbeelden zijn schendingen van mensenrechten, het behoud van biodiversiteit of genderdiversiteit van de Raad van Bestuur.

Deze verklaring inzake de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren heeft betrekking op de referentieperiode van 1 januari 2024 tot en met 31 december 2024. In 2023 is voor het eerst gerapporteerd over de gemeten belangrijkste ongunstige effecten. Die rapportage had betrekking op 2022. Deze verklaring is de geconsolideerde verklaring inzake de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren van MN.

Deze verklaring wordt opgesteld wegens Europese wetgeving over duurzaamheid, namelijk de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR), en wordt jaarlijks vóór juli geactualiseerd met de gemeten belangrijkste ongunstige effecten.

Dit document bevat de volgende paragrafen:

Beschrijving van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren

In de SFDR zijn een aantal onderwerpen aangemerkt als belangrijkste negatieve effecten op duurzaamheidsfactoren in de vorm van 18 verplichte indicatoren, waarvan 14 voor bedrijven, 2 voor overheden en supranationale instellingen[3], en 2 voor vastgoedactiva. Daarnaast heeft MN 2 aanvullende indicatoren geselecteerd: 'Beleggingen in ondernemingen zonder initiatieven voor koolstofemissiereductie' en ' Ontbreken van een mensenrechtenbeleid'. Veel van deze onderwerpen worden meegenomen in beleggingsbeslissingen in grote delen van de aandelen-, bedrijfsobligatie-, staatsobligatie- en vastgoedportefeuilles. Dit houdt in dat de desbetreffende indicator of een vergelijkbaar onderwerp is opgenomen in MN's uitsluitingsbeleid, de samenstelling van de beleggingsportefeuilles, het stembeleid of een engagementprogramma.

In deze paragraaf brengt MN aan de hand van een tabel de belangrijkste ongunstige effecten van zijn beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren in kaart over 2024. Voor ieder ongunstig effect is een score opgenomen die de omvang aangeeft. Daarnaast worden de activiteiten beschreven die worden ondernomen om deze effecten te voorkomen of te verminderen.

Beschrijving van het beleid voor de identificatie en prioritering van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren

Via een daarvoor ingericht proces brengt MN de belangrijkste duurzaamheidsthema's in kaart, waarbij de relevantie vanuit twee invalshoeken wordt beoordeeld: de mate waarin zij relevant zijn voor mens, milieu en maatschappij en de mate waarop zij impact hebben op de beleggingsportefeuille. Aan de hand hiervan wordt bepaald welke thema's voor MN het meest materieel zijn en dientengevolge geprioriteerd.

De aanpak om ongunstige effecten te beperken, varieert per thema en beleggingscategorie.
De instrumenten die MN tot zijn beschikking heeft om rekening te houden met de belangrijkste ongunstige effecten zijn uitsluitingen, ESG-integratie en actief aandeelhouderschap. De instrumenten worden in de verklaring in deze paragraaf verder toegelicht. Ook bevat deze paragraaf een toelichting op hoe de verantwoordelijkheden voor het beleid en goedkeuring zijn belegd en een verdere toelichting op gebruikte databronnen en eventuele foutmarges in dat verband.
MN identificeert en prioriteert ongunstige effecten met behulp van diverse databronnen, waarvoor geldt dat de data niet altijd representatief is. Zo hebben grote ondernemingen doorgaans meer beschikbare informatie en zijn zij vaker blootgesteld aan controverses, wat kan leiden tot onderbelichting van belangrijke ongunstige effecten bij kleinere ondernemingen. Voor vastgoedbeleggingen wordt aanvullende informatie verzameld via due diligence en rapportages van externe vermogensbeheerders ('beheerders').

Engagementbeleid

MN is namens haar opdrachtgevers een betrokken aandeelhouder en voert een engagementbeleid om duurzaamheidsprestaties van bedrijven te verbeteren. Daarnaast stemt MN op aandeelhoudersvergaderingen en voert sinds 2017 een wereldwijd stembeleid. MN voert engagement op de thema's mensenrechten en arbeidsrechten, de energietransitie, biodiversiteit en houdt toezicht op Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen. Daarnaast voert MN engagement met bedrijven waar zich incidenten en/of controverses hebben voorgedaan.

Verwijzingen naar internationale normen

In deze paragraaf wordt beschreven welke internationale normen MN hanteert in de uitvoering van zijn beleid en hoe deze een rol spelen binnen het identificeren en mitigeren van de belangrijkste ongunstige effecten.

Historische vergelijking

Deze laatste paragraaf bevat een vergelijking tussen de scores van het referentiejaar en de voorliggende jaren.

---

[1] Een LEI code is een uniek nummer waarmee financiële toezichthouders (zoals de Autoriteit Financiële Markten) transacties wereldwijd volgen en, wanneer nodig, ingrijpen. Het doel is om de financiële markten transparanter te maken, beleggingsrisico's beter te beheersen en beleggers te beschermen.

[2] In overige SFDR-documenten wordt ook wel de term 'ESG-factoren' gebruikt. Vanwege de terminologie van de onderhavige rapportage wordt de term duurzaamheidsfactoren aangehouden in dit document. ESG-factoren vallen binnen de definitie van duurzaamheidsfactoren zoals opgenomen in de SFDR.

[3] Supranationale instellingen hebben de bevoegdheid om besluiten te nemen die boven de nationale wetten uitgaan, zoals de Verenigde Naties.

Summary

Mn Services Fondsenbeheer B.V. (hereinafter: MN), LEI code 549300885X0ROI040230[4], considers principal adverse impacts of its investment decisions on sustainability factors[5].

Investment decisions affect the world. Investments can have favourable and adverse consequences on sustainability factors. These sustainability factors relate to a broad range of ecological, social, and corporate governance issues. Examples include the violation of human rights violations, biodiversity conservation, or gender diversity on the Board of Directors.

This statement on principal adverse impacts on sustainability factors covers the reference period from 1 January 2024 to 31 December 2024. In 2023, reporting on the measured principal adverse impacts was done for the first time. That report pertained to 2022. This statement is MN's consolidated statement regarding principal adverse impacts on sustainability factors.

This document has been drawn up pursuant to the European Union's legislation on sustainability, namely the Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR), and is updated annually before July with the measured principal adverse impacts.

This statement contains the following sections:

Description of the principal adverse impacts on sustainability factors

The SFDR identifies several topics as principal adverse impacts on sustainability factors in the form of 18 mandatory indicators, of which 14 for companies, 2 for governments and supranational institutions[6], and 2 for real estate assets. Furthermore, MN selected 2 additional indicators: 'Investments in companies without carbon emission reduction initiatives' and 'Lack of a human rights policy'. Many of these topics are considered in investment decisions across large parts of the equity, corporate bond, government bond, and real estate portfolios. This means that the relevant indicator or a similar topic is included in MN's exclusion policy, the composition of the investment portfolios, the voting policy, or an engagement programme.

This section features a table to map out the principal adverse impacts of MN's investment decisions on sustainability factors over 2024. For each adverse impact, a score is included that indicates the magnitude. Additionally, the activities undertaken to prevent or mitigate these impacts are described.

Description of the policy for identifying and prioritising the principal adverse impacts on sustainability factors

Through a dedicated process, MN maps out the key sustainability themes, assessing their relevance from two perspectives: the extent to which they are relevant to people, the environment, and society, and the extent to which they impact the portfolio. Based on this, it is determined which themes are most material to MN and consequently prioritised.

The approach to mitigating adverse impacts varies by theme and investment category. The tools available to MN to consider the principal adverse impacts are exclusions, ESG integration, and active ownership. These tools are further explained in this section. This section also includes an explanation of how responsibilities for policy and approval are allocated, as well as a further explanation of the data sources used and any margins of error in that context.

MN identifies and prioritises adverse impacts using various data sources, noting that the data is not always representative. Large companies typically have more available information and are more often exposed to controversies, which can lead to underrepresentation of significant adverse impacts at smaller companies. For real estate investments, additional information is gathered through due diligence and reports from external managers.

Engagement policy

MN act as an engaged shareholder on behalf of its clients with an engagement policy to improve the sustainability performance of companies. Additionally, MN votes at shareholders' meetings and has had a global voting policy in place since 2017. MN engages on the themes human and labour rights, the energy transition, biodiversity, and monitors Dutch listed companies. Additionally, MN engages with companies where incidents and/or controversies have occurred.

References to international standards

In this section, the international standards are described that MN applies in the implementation of its policy and how these play a role in identifying and mitigating the principal adverse impacts.

Historical comparison

This final section contains a comparison between the scores of the reference year and the preceding years.

[4] A LEI code is a unique number that allows Dutch financial regulators (such as the Financial Markets Authority) to track transactions worldwide and intervene when necessary. The goal is to make financial markets more transparent, better manage investment risks, and protect investors.

[5] In other SFDR documents, the term 'ESG factors is also used. Due to the terminology of this particular report, the term sustainability factors is used in this document. ESG factors fall within the definition of sustainability factors as included in the SFDR.

[6] Supranational institutions have the authority to make decisions that go beyond national laws, such as the United Nations.

Beschrijving van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren

In onderstaande tabel zijn de belangrijkste ongunstige effecten van de beleggingen op duurzaamheidsfactoren opgenomen. Per 30 juni 2025 is deze tabel geactualiseerd met de metingen over het voorafgaande jaar, 2024 en de metingen worden bijgehouden per kwartaal. Per ongunstig effect is een score opgenomen die iets zegt over de omvang van de gemeten ongunstige effecten. Ook is beschreven welke activiteiten worden ondernomen om deze te voorkomen of te verminderen. Hierbij geldt dat er verschillende soorten activiteiten kunnen worden ondernomen, zoals het gebruik van stemrecht als aandeelhouder, het aangaan van een dialoog met ondernemingen of uitsluiting van bepaalde beleggingen.

Indicatoren voor ondernemingen waarin is belegd

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid		Parameter	Effecten 2024	Effecten 2023	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen[7]
Klimaat- en andere milieu-indicatoren						
Broeikasgasemissies	1. BKG-emissies	Scope 1 BKG-emissies	119.962,66 tCO2e	222.015,29 tCO2e	**Berekening:** Deze indicator meet de totale hoeveelheid broeikasgasemissies van de beleggingen. Scope 1 omvat directe emissies, Scope 2 omvat indirecte emissies van ingekochte energie, en Scope 3 omvat alle andere indirecte emissies in de waardeketen. Broeikasgassen worden volgens de PCAF-methodologie toegewezen aan investeerders door de waarde van de belegging te delen door de totale waarde van het bedrijf, uitgedrukt in de 'Enterprise Value Including Cash'. Vervolgens wordt dit percentage vermenigvuldigd met de broeikasgasemissies van het desbetreffende bedrijf. Dit doet MN voor alle beleggingen en wordt tot een totaal geaggregeerd. **Data-analyse:** De dekking voor 2024 is 61,3% (2023 60,7%). De data is niet voor alle beleggingen beschikbaar, maar wel licht toegenomen het afgelopen jaar. De daling in de BKG-emissies komt voornamelijk door een lagere allocatie naar bedrijven in sectoren met hoge BKG-emissies. Broeikasgasemissies worden enkel toegewezen indien deze beschikbaar zijn. Het grootste deel van de beschikbare data is gemeten en gevalideerd, een deel van de emissies wordt geschat en gemodelleerd. Als er geen data beschikbaar is voor een belegging, schrijft MN g een emissies toe aan de belegging.	**Genomen maatregelen** In de aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuilles worden verschillende acties ondernomen om de uitstoot van broeikasgassen in de reële economie te beperken. Er worden onder andere ESG-screenings gebruikt om bedrijven die zich onvoldoende inzetten voor de energietransitie te verwijderen uit de portefeuille. Zo worden in de aandelenportefeuille bijvoorbeeld een aantal carbon intensieve sectoren bedrijven verwijderd die relatief slecht scoren ten opzichte van andere bedrijven in dezelfde sector, op basis van een energietransitie beoordeling. Hierbij wordt rekening gehouden met de huidige uitstoot, de maatregelen die het bedrijf neemt en het ambitieniveau van doelstellingen die het bedrijf stelt. Er worden sectorspecifieke beoordelingen gebruikt. Daarnaast is een aanvullende screening voor beursgenoteerde aandelen van toepassing met drempelwaarden voor belangrijke ESG-thema's voor MN, waaronder de energietransitie.
		Scope 2 BKG-emissies	36.602,92 tCO2e	44.593,37 tCO2e		
		Scope 3 BKG-emissies (vanaf 1 januari 2023)	1.509.920,08 tCO2e	1.909.476,05 tCO2e		
		Totale BKG-emissies	1.666.485,66 tCO2e	2.176.084,70 tCO2e		

[7] Enkel in het geval er streefdoelen zijn gesteld, zijn deze expliciet in deze kolom vermeld.markets more transparent, better manage investment risks, and protect investors.

Indicator ongunstige effect- en op duurzaamheid		Parameter	Effecten 2024	Effecten 2023	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vast-gestelde streefdoelen[7]
	2. Koolstof-voetafdruk	Koolstofvoetaf-druk	30,60 tCO2e /€ mln	54,45 tCO2e /€ mln	**Berekening:** Deze indicator meet de koolstofvoetafdruk (scope 1 en 2) van de totale beleggingsportefeuille per miljoen euro. **Data-analyse:** De dekking voor 2024 is 61,3% (2023 60,7%). De data is niet voor alle beleggingen beschik-baar, maar wel licht toegenomen het afgelopen jaar. De daling in de koolstofvoetafdruk komt voornamelijk door een lagere allocatie naar bedrijven in sectoren met hoge BKG-emissies. Broeikasgasemissies worden enkel toegewezen indien deze beschikbaar zijn. Het grootste deel van de beschikbare data is gemeten en gevalideerd, een deel van de emissies wordt geschat en gemodel-leerd. Als er geen data beschikbaar is voor een belegging, schrijft MN geen emissies toe aan de belegging.	In de resterende portefeuille worden bedrijven gemotiveerd om verdere stappen te nemen via het engagement- en stembeleid. In 2024 is binnen het doorontwikkelde engagementprogramma Energie-transitie engagement gevoerd met bedrijven in zes sectoren: chemie, mijnbouw, staal, olie en gas, nuts en cement. Bedrijven worden via sectorspecifieke scorecards getoetst op een voldoende inhoudelijke, strategische en financiële onderbouwing van hun plannen om hun emissie reductiedoelstellingen te behalen. Verder geldt dat daar waar gebruik gemaakt wordt van actief beheer, beheerders mede geselecteerd en beoordeeld worden op basis van hun vermogen om ESG-factoren[8] mee te wegen in het belegging-sproces. **Geplande maatregelen** Jaarlijks, ook in 2025, worden de bedrijven in de beursgenoteerde aandelen- en obligatieportefeu-illes beoordeeld op basis van verschillende klimaat-criteria. De bedrijven die niet aan deze criteria vol-doen, komen niet in aanmerking voor opname in de portefeuille. Beheerders worden mede geselecteerd en beoordeeld op basis van hun vermogen om ESG-factoren mee te wegen in het beleggingsproces.

[8] In overige SFDR-documenten wordt ook wel de term 'ESG-factoren' gebruikt. Vanwege de terminologie van de onderhavige rapportage wordt de term duurzaamheidsfactoren aan-gehouden in dit docu-ment. ESG-factoren vallen binnen de definitie van duurzaamheidsfactoren zoals opgenomen in de SFDR. Zie ook voetnoot 2.

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid		Parameter	Effecten 2024	Effecten 2023	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen[7]
	3. BKG-intensiteit ondernemingen waarin is belegd	BKG-intensiteit ondernemingen waarin is belegd	77,50 tCO2e /€ mln omzet	140,91 tCO2e /€ mln omzet	**Berekening:** Deze indicator meet de broeikasgasintensiteit van de bedrijven per miljoen euro omzet. Dit houdt in dat de broeikasgasemissies van de bedrijven waarin belegd is (scope 1 en 2) worden berekend in ton CO_2-equivalent per miljoen euro omzet van de bedrijven. Vervolgens wordt de broeikasgasintensiteit van elke belegging geaggregeerd op basis van het proportionele aandeel van die belegging binnen de portefeuille van MN. **Data-analyse:** De dekking voor 2024 is 75,3% (2023 74,4%). De data is niet voor alle beleggingen beschikbaar, maar wel toegenomen het afgelopen jaar. De daling in de BKG-intensiteit in 2024 komt voornamelijk door een lagere allocatie naar bedrijven in sectoren met hoge BKG-intensiteit en door een reductie in BKG-intensiteit van bedrijven waarin belegd is. Als er geen data beschikbaar is voor een belegging, schrijft MN geen emissies toe aan de belegging.	In 2025 vervolgt MN het engagementprogramma Energietransitie in zes sectoren. In 2025 richt het engagementprogramma Energietransitie zich naast deze bedrijven ook op beleidsmakers en bedrijven en organisaties in de waardeketen van CO2-intensieve bedrijven. **Vastgestelde streefdoelen** MN hanteert de volgende reductiedoelstellingen voor uitstootintensieve sectoren voor 2030: • *Luchtvaartmaatschappijen:* 616,00 gram CO_2 per RTK (Revenue tonne kilometres) • *Aluminiumproducenten:* 4,73 ton CO_2e per geproduceerde ton aluminium • *Autofabrikanten:* een gemiddelde uitstoot van 30,68 gram CO_2 van nieuw geproduceerde auto's per kilometer • *Cementproducenten:* 0,42 ton CO_2 per geproduceerde ton cementproduct • Elektrische nutsbedrijven: 0,14 ton CO_2e per geproduceerde megawattuur energie • *Olie- & Gasindustrie:* 40,95 gram CO_2e per geproduceerde megajoule energie • *Staalproducenten:* 1,13 ton CO_2 per geproduceerde ton staal Daarnaast heeft MN de ambitie om uiterlijk per 2030 geen bedrijven meer in de portefeuille te hebben die niet aan het Parijsakkoord voldoen.

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid		Parameter	Effecten 2024	Effecten 2023	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen[7]
	4. Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	Aandeel beleggingen in ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	6,76%	7,79%	**Berekening:** Deze indicator meet de beleggingen in bedrijven die actief zijn in de fossiele brandstoffensector. Deze beleggingen worden vervolgens gewogen op basis van hun proportionele aandeel binnen de portefeuille van MN. **Data-analyse:** De dekking voor 2024 is 76,9% (2023 76,8%). In de gepresenteerde effecten zijn gegevens opgenomen over beleggingen waarvoor sector informatie beschikbaar was. Beleggingen zonder deze gegevens zijn meegenomen als niet actief in de fossiele brandstoffensector. Gezien de beperkte afwijking tussen de jaren 2023 en 2024, wordt afgezien van een nadere inhoudelijke toelichting.	**Genomen maatregelen** Nadat in het voorliggende jaar een groot aantal olie- en gasbedrijven is uitgesloten als gevolg van een beperkte voortgang op engagementdoelstellingen, is met de resterende fossiele brandstof producenten in de aandelenportefeuille de dialoog in 2024 voortgezet. **Geplande maatregelen** Jaarlijks, ook in 2025, worden de bedrijven in de beursgenoteerde aandelen- en obligatieportefeuilles beoordeeld op basis van verschillende klimaatcriteria. De bedrijven die niet aan deze criteria voldoen, komen niet in aanmerking voor opname in de portefeuille. Beheerders worden mede geselecteerd en beoordeeld op basis van hun vermogen om ESG-factoren mee te wegen in het beleggingsproces. In 2025 vervolgt MN het engagementprogramma Energietransitie in zes sectoren. Vanaf 2025 richt het engagementprogramma zich naast deze bedrijven ook op hun leveranciers, klanten en andere belanghebbende organisaties in de waardeketen van CO_2-intensieve bedrijven.

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid		Parameter	Effecten 2024	Effecten 2023	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen[7]
	5. Aandeel verbruik en opwekking niet-hernieuwbare energie	Aandeel verbruik van niet-hernieuwbare energie en opwekking van niet-hernieuwbare energie van ondernemingen waarin is belegd, uit niet-hernieuwbare energiebronnen, ten opzichte van hernieuwbare energiebronnen, uitgedrukt als percentage van de totale energiebronnen	44,51%	44,75%	**Berekening:** Deze indicator meet het percentage niet-hernieuwbare energieconsumptie en -productie van de bedrijven waarin wordt belegd. Dit percentage wordt berekend door de niet-hernieuwbare energieconsumptie en -productie te delen door de totale energieconsumptie en -productie. Vervolgens wordt elk percentage aangepast op basis van het proportionele aandeel van de betreffende belegging binnen de portefeuille van MN. **Data-analyse:** De dekking voor 2024 is 60,1% (2023 52%). In de gepresenteerde effecten zijn gegevens opgenomen over beleggingen waarvoor informatie beschikbaar was over het verbruik of de productie van niet-hernieuwbare energie. Verbruik en opwekking van beleggingen zonder deze gegevens zijn meegenomen als hernieuwbare energiebronnen in de berekening. Gezien de beperkte afwijking tussen de jaren 2023 en 2024, wordt afgezien van een nadere inhoudelijke toelichting.	**Genomen maatregelen** MN belegt in de aandelenportefeuille niet in elektriciteitsmaatschappijen die binnen de sector tot de laagst scorende 20% behoren op een energietransitie score. In de aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuille wordt niet belegd in bedrijven waarvan de omzet voor meer dan 30% gebaseerd is op energieopwekking met behulp van kolen. Middels het engagementprogramma Energietransitie worden achterblijvers in deze sector gestimuleerd om het gebruik van kolen voor energieopwekking uit te faseren en zich te committeren aan een 1,5 graden pad. MN voert engagement met bedrijven in sectoren die relatief veel energie verbruiken: de staalsector, cementsector, chemische industrie en producenten van industriële goederen. MN stimuleert deze bedrijven om minder afhankelijk te worden van niet- hernieuwbare energie en, waar mogelijk, hernieuwbare energie te gebruiken. Verder geldt dat daar waar gebruik gemaakt wordt van actief beheer, beheerders mede geselecteerd en beoordeeld worden op basis van hun vermogen om ESG-factoren mee te wegen in het beleggingsproces. **Geplande maatregelen** Jaarlijks, ook in 2025, worden de bedrijven in de beursgenoteerde aandelen- en obligatieportefeuilles beoordeeld op basis van verschillende klimaatcriteria. De bedrijven die niet aan deze criteria voldoen, komen niet in aanmerking voor opname in de portefeuille.

Indicator ongunstige effecten op duurzaam-heid		Parameter	Effecten 2024	Effecten 2023	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen[7]
						In 2025 vervolgt MN het engagementprogramma Energietransitie in zes sectoren. Vanaf 2025 richt het engagementprogramma zich naast deze bedrijven ook op hun leveranciers, klanten en andere belanghebbende organisaties in de waardeketen van CO_2-intensieve bedrijven.
	6. Intensiteit energieverbruik per sector met grote klimaat-effecten[9]	Energieverbruik in GWh per miljoen EUR aan inkomsten van ondernemingen waarin is belegd, per sector met grote klimaat-effecten	A: 0,45 B: 4,85 C: 0,40 D: 1,91 E: 1,47 F: 0,18 G: 0,09 H: 0,64 L: 0,36	A: 0,20 B: 1,39 C: 0,55 D: 1,61 E: 1,94 F: 0,22 G: 0,10 H: 0,53 L: 0,34	**Berekening:** Deze indicator meet de energieverbruik intensiteit van bedrijven in sectoren met een hoge klimaatimpact. Dit wordt gedaan door de energieverbruik intensiteit van alle belegde bedrijven in de sectoren samen te voegen. Vervolgens wordt de intensiteit aangepast op basis van het proportionele aandeel van de belegging binnen de portefeuille van MN. **Data-analyse:** De dekking voor 2024 is 92,8% (2023 64,5%). Sommige secties, zoals A, hebben maar een beperkt aantal bedrijven in de portefeuille waardoor het effect erg gevoelig is voor uitschieters. Enkele uitschieters hebben een grote impact op de gerapporteerde effecten. De stijging van Sectie B wordt voornamelijk veroorzaakt door meer databeschikbaar-heid, voornamelijk bij bedrijven met relatief hoge uitstoot intensiteit	**Genomen maatregelen** MN monitort waar mogelijk de klimaatperformance van de beleg-gingen op basis van sector specifieke carbon intensiteitsmaatstaven. Hierop zijn ook doelstellingen gezet voor 2030. Er worden onder andere ESG-screenings gebruikt om bedrijven die zich onvoldoende inzetten voor de energietransitie te verwijderen uit de portefeuille. Zo worden in de aandelenportefeuille bijvoorbeeld een aantal carbon intensieve sectoren bedrijven verwijderd die relatief slecht scoren ten opzichte van andere bedrijven in dezelfde sector, op basis van een energietransitiebeoordeling. Hierbij wordt rekening gehouden met de huidige uitstoot, de maatregelen die het bedrijf neemt en het ambitieniveau van doelstellingen die het bedrijf stelt. Er worden sectorspecifieke beoordelingen gebruikt. In de resterende portefeuille worden bedrijven gemotiveerd om verdere stappen te nemen via MN's engagement- en stembeleid. In 2024 is binnen het doorontwikkelde engagementprogramma Energie-transitie engagement gevoerd met bedrijven in zes sectoren: chemie, mijnbouw, staal, olie en gas, nuts en cement. Bedrijven worden via sectorspecifieke scorecards getoetst op een voldoende inhoudelijke, strategische en financiële onderbouwing van hun plannen om hun emissie reductiedoelstellingen te behalen.

[9] sectie A — landbouw, bosbouw en visserij; sectie B — winning van delfstoffen; sectie C — industrie; sectie D — productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht; sectie E — dis-tributie van water: afval- en afvalwaterbeheer en sanering; sectie F — bouwnijverheid; sectie G — groot- en detailhandel: reparatie van auto's en motorfietsen; sectie H — vervoer en opslag; sectie L — exploitatie van en handel in onroerend goed.

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid		Parameter	Effecten 2024	Effecten 2023	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen[7]
						Verder geldt dat daar waar gebruik gemaakt wordt van actief beheer, beheerders mede geselecteerd en beoordeeld worden op basis van hun vermogen om ESG-factoren mee te wegen in het beleggingsproces. **Geplande maatregelen** Jaarlijks, ook in 2025, worden de bedrijven in de beursgenoteerde aandelen- en obligatieportefeuilles beoordeeld op basis van verschillende klimaatcriteria. De bedrijven die niet aan deze criteria voldoen, komen niet in aanmerking voor opname in de portefeuille. In 2025 vervolgt MN het engagementprogramma Energietransitie in zes sectoren. Vanaf 2025 richt het engagementprogramma zich naast deze bedrijven ook op hun leveranciers, klanten en andere belanghebbende organisaties in de waardeketen van CO_2-intensieve bedrijven.

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid		Parameter	Effecten 2024	Effecten 2023	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen[7]
Bio-diversiteit	7. Activiteiten met negatieve gevolgen voor biodiversiteits-gevoelige gebieden	Aandeel beleggingen in ondernemingen met vestigingen/activiteiten in of bij biodiversieitsgevoelige gebieden wanneer de activiteiten van die ondernemingen negatieve gevolgen voor die gebieden hebben	6,17%	4,87%	**Berekening:** Deze indicator meet de investeringen in bedrijven die activiteiten uitvoeren met een negatieve impact op gebieden die biodiversiteitsgevoelig zijn. Deze investeringen worden vervolgens gewogen op basis van hun proportionele aandeel binnen de portefeuille van MN. **Data-analyse:** De dekking voor 2024 is 76,9% (2023 76,8%). De gepresenteerde resultaten zijn gebaseerd op beleggingen waarvoor informatie beschikbaar was over activiteiten die schadelijk zijn voor biodiversiteits-gevoelige gebieden. Beleggingen zonder deze gegevens zijn in de berekening meegenomen alsof zij geen schadelijke activiteiten voor biodiversiteitsgevoelige gebieden hebben. Gezien de beperkte afwijking tussen de jaren 2023 en 2024, wordt afgezien van een nadere inhoudelijke toelichting.	Genomen maatregelen In de passief beheerde beursgenoteerde aandelenportefeuille zijn twee criteria toegevoegd die betrekking hebben op de prestaties van bedrijven op het thema biodiversiteit. In de ESG-screenings die toegepast worden op de obligatieportefeuilles wordt de performance op de onderwerpen biodiversiteit en landgebruik en grondstoffengebruik meegewogen, voor de bedrijven waarvoor deze onderwerpen als relevant worden gezien. Daarnaast heeft MN in 2024 met 10 bedrijven engagement gevoerd op het onderwerp biodiversiteit, waarbij de focus lag op het adresseren van de verschillende drijfveren voor biodiversiteitsverlies, waaronder ontbossing en bodem- en watervervuiling. Dit gebeurde via drie verschillende samenwerkingsverbanden: Nature Action 100, FAIRR (engagement over de eiwittransitie) en het Cardano initiatief 'Satellite-based engagement towards zero-deforestation'. In het uitvoeren van het engagement hanteert MN een sectorspecifieke benadering waarbij per sector prestaties worden gemonitord op belangrijke drijfveren die materieel zijn voor een specifieke sector. De drie sectoren waar MN in 2024 engagement heeft gevoerd, zijn de voedsel- en retail-sector en de chemische industrie. Verder geldt dat daar waar gebruik gemaakt wordt van actief beheer, beheerders mede geselecteerd en beoordeeld worden op basis van hun vermogen om ESG-factoren mee te wegen in het beleggingsproces.

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid		Parameter	Effecten 2024	Effecten 2023	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen[7]
						Geplande maatregelen In 2025 wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om de ESG-selectiecriteria in de obligatieportefeuilles aan te scherpen, waaronder de selectiecriteria met betrekking tot biodiversiteit. In 2025 breidt MN engagement op het thema biodiversiteit uit met 20 bedrijven binnen de eerdergenoemde sectoren.

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid		Parameter	Effecten 2024	Effecten 2023	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen[7]
Water-gehalte	8. Emissies in water	Door de ondernemingen waarin is belegd veroorzaakte emissies in water (in ton) per miljoen EUR aan beleggingen, uitgedrukt als gewogen gemiddelde	0,004 ton/€ mln belegd	0,003 ton/€ mln belegd	**Berekening:** Deze indicator meet de wateremissies per miljoen euro belegd van alle ondernemingen binnen de beleggingsportefeuille. Deze waarden worden vervolgens gewogen op basis van het proportionele aandeel van de specifieke belegging binnen de portefeuille van MN. **Data-analyse:** De dekking voor 2024 is 1,4% (2023 0,6%). In de gepresenteerde effecten zijn gegevens opgenomen over beleggingen waarvoor informatie beschikbaar was over de wateremissies. Beleggingen zonder deze gegevens zijn in de berekening meegenomen als 0 water emissies. Gezien de beperkte afwijking tussen de jaren 2023 en 2024, wordt afgezien van een nadere inhoudelijke toelichting.	**Genomen maatregelen** In de passief beheerde beursgenoteerde aandelenportefeuille worden verschillende ESG-selectiecriteria gebruikt voor de selectie van bedrijven, waaronder criteria die betrekking hebben op de prestaties van bedrijven op het thema waterschaarste. Daarnaast wordt in de ESG-screenings die toegepast worden op de aandelen- en obligatieportefeuilles de performance op het onderwerp watergebruik meegewogen, voor de bedrijven waarvoor dit onderwerp als relevant wordt gezien. Verder geldt dat daar waar gebruik gemaakt wordt van actief beheer, beheerders mede geselecteerd en beoordeeld worden op basis van hun vermogen om ESG-factoren mee te wegen in het beleggingsproces. **Geplande maatregelen** In 2025 wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om de ESG-selectiecriteria in de bedrijfsobligatieportefeuilles aan te scherpen, waaronder selectiecriteria voor waterschaarste.

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid		Parameter	Effecten 2024	Effecten 2023	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen[7]
Afval	9. Aandeel gevaarlijk afval en radioactief afval	Door de ondernemingen waarin is belegd, geproduceerd gevaarlijk afval en radioactief afval (in ton) per miljoen EUR aan beleggingen, uitgedruktals gewogen gemiddelde	0,36 ton/€ mln belegd	0,23 ton/€ mln belegd	**Berekening:** Deze indicator meet de tonnen gevaarlijk en radioactief afval per belegd miljoen euro. Deze waarden worden vervolgens gewogen op basis van het proportionele aandeel van de specifieke belegging binnen de portefeuille van MN. **Data-analyse:** De dekking voor 2024 is 59,7% (2023 17%). De databeschikbaarheid is in 2024 gestegen omdat MN van meer beursgenoteerde bedrijven informatie heeft over hun geproduceerde gevaarlijk en radioactief afval. Gezien de beperkte afwijking in het ongunstige effect tussen de jaren 2023 en 2024, wordt afgezien van een nadere inhoudelijke toelichting.	**Genomen maatregelen** In de passief beheerde beursgenoteerde aandelenportefeuille worden verschillende ESG-selectiecriteria gebruikt voor de selectie van bedrijven, waaronder criteria die betrekking hebben op de prestaties van bedrijven op het thema afval. Verder wordt in de ESG-screenings die toegepast worden op de aandelen- en obligatieportefeuilles de performance op de thema's verpakkingsmaterialen en afvalmanagement, elektronisch afval en schadelijke stoffen en afvalstoffen meegewogen, voor de bedrijven waarvoor deze onderwerpen als relevant wordt gezien. Daar waar gebruik gemaakt wordt van actief beheer, worden beheerders mede geselecteerd en beoordeeld op basis van hun vermogen om ESG-factoren mee te wegen in het beleggingsproces. **Geplande maatregelen** In 2025 wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om de ESG-selectiecriteria in de bedrijfsobligatieportefeuilles aan te scherpen, waaronder selectiecriteria met betrekking tot afval.
Indicatoren voor sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten, en bestrijding van corruptie en omkoping						

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid		Parameter	Effecten 2024	Effecten 2023	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentiepe-riode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen[7]
Sociale thema's en arbeids-omstandig-heden	10. Schendingen van de beginselen van het Global Compact of van de richtsnoeren voor multination-ale onder-nemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	Aandeel be-leggingen in ondernemingen die betrokken zijn geweest bij schendingen van het VN Global Compact of van de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen	0,18%	0,75%	**Berekening:** Deze indicator meet de investeringen in bedrijven die betrokken zijn geweest bij schendingen van de principes van het VN Global Compact of de OESO-richtlijnen voor multinatio-nale ondernemingen. Deze inves-teringen worden gewogen op basis van hun proportionele aandeel binnen de portefeuille van MN. **Data-analyse:** De dekking voor 2024 is 77,5% (2023 78%). In de gepresenteerde effecten zijn gegevens opgenomen over beleg-gingen waarvoor informatie bes-chikbaar was. Beleggingen zonder deze gegevens zijn meegenomen als niet betrokken bij schendingen in de berekening. Gezien de be-perkte afwijking tussen de jaren 2023 en 2024, wordt afgezien van een nadere inhoudelijke toelicht-ing.	MN's opdrachtgevers zijn gecommitteerd aan een aanpak waarbij de OESO-richtlijnen voor Multinationale Onder-nemingen, het daarbij behorende sectorspecifieke richtsnoer, en de UNGP's als basis worden genomen om ESG-risico's te identificeren, te prioriteren en te adresseren. MN eist van de beheerders van de beleggingsportefeuilles een commitment aan de OESO-richtlijnen en de UNGP's, en monitort de prak-tische toepassing hiervan. Als onderdeel van opdrachtgevers' commitment voert MN engagement met bedrijven die de beginselen van de UN Global Compact principes, de UNGP's of de OESO-richtlij-nen schenden. Daarnaast spreekt MN met bedrijven uit de sectoren textiel, agrifood, mijnbouw en hernieuwbare energie over geselecteerde onderwerpen met betrekking tot mensen-rechten en arbeidsrechten, waarbij genoemde richtlijnen een centrale rol vervullen. In 2024 werden hier bedrijven uit de sectoren retail en IT aan toegevoegd. In 2024 maakten in totaal 105 bedrijven onderdeel uit van een van de engage-mentprogramma's waarin bedrijven worden getoetst aan de eerder genoemde standaarden. Ook is in 2024 het stembe-leid aangescherpt door een bepaling toe te voegen over due diligence op het gebied van mensenrechten. Daarnaast worden in de passief beheerde beursgenoteerde aandelenportefeuille ESG- selectiecriteria gehanteerd voor de selectie van bedrijven, waaronder criteria die betrekking hebben op de prestaties van bedrijven op thema's die on-derdeel uitmaken van de eerder genoemde richtlijnen, zoals gezondheid en veiligheid, toegang tot medische zorg en goed ondernemingsbestuur.

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid		Parameter	Effecten 2024	Effecten 2023	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen[7]
						Geplande maatregelen In 2025 wordt het proces en de criteria voor het identificeren van schendingen van de beginselen van de VN Global Compact principes, UNGP's en de OESO-richtlijnen herzien en waar nodig aangescherpt. Verder worden de engagementprogramma's Mensenrechten en arbeidsrechten en Incidenten en controverses voortgezet.
	11. Ontbreken van procedures en compliance mechanismen voor het monitoren van de naleving van de beginselen van de VN Global Compact-principes en de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen	Aandeel beleggingen in ondernemingen zonder een beleid voor het monitoren van de naleving van de beginselen van de Global Compact en de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen of zonder regelingen voor de afhandeling van klachten waarmee schendingen van de VN-beginselen of OESO-richtsnoeren kunnen worden aangepakt	0,68%	34,25%	**Berekening:** Deze indicator meet de investeringen in bedrijven die geen processen en nalevingsmechanismen hebben om de naleving van de UN Global Compact-principes en de OESO-richtlijnen te controleren. Deze investeringen worden gewogen op basis van hun proportionele aandeel binnen de portefeuille van MN. **Data-analyse:** De dekking voor 2024 is 76,9% (2023 76,8%). Het lagere effect in 2024 is het gevolg van een verbetering in de datakwaliteit. Het gerapporteerde percentage sluit hierdoor beter aan bij de indicator en het onderliggende ongunstige effect. Voor ondernemingen waarvoor geen data beschikbaar was, is in de berekening aangenomen dat zij beschikken over procedures en mechanismen die voldoen aan de voorwaarden.	

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid		Parameter	Effecten 2024	Effecten 2023	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen[7]
	12. Niet-gecorri-geerde loonkloof tussen mannen en vrouwen	Gemiddelde niet-gecorri-geerde loonkloof tussen mannen en vrou-wen bij onderne-mingen waarin is belegd	6,73%	2,47%	**Berekening:** Deze indicator meet de onge-lijkheid in loon tussen mannen en vrouwen. Dit wordt gedaan door het verschil in het gemiddelde bruto-uurloon van mannelijke en vrouwelijke werknemers te berekenen, uitge-drukt als percentage van het bruto-uurloon van mannen. Vervolgens worden deze ver-schillen voor alle bedrijven in de portefeuille opgeteld. Elk verschil wordt gewogen op basis van het aandeel van de specifieke belegging binnen de portefeuille van MN. **Data-analyse:** De dekking voor 2024 is 50,1% (2023 19,0%). Het grootste verschil in effect wordt veroorzaakt door de toegenomen data-beschikbaarheid.	**Genomen maatregelen** Op deze indicator wordt niet direct gestuurd. **Geplande maatregelen** MN verwacht in 2025 geen aanvullende maatre-gelen te nemen rondom deze indicator.

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid		Parameter	Effecten 2024	Effecten 2023	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen[7]
	13. Genderdiversiteit Raad van Bestuur	Gemiddelde verhouding tussen aantal vrouwelijke en mannelijke leden in de Raad van Bestuur van ondernemingen waarin is belegd, uitgedrukt als percentage van alle leden in de Raad van Bestuur	48,23%	46,04%	**Berekening:** Deze indicator meet de genderdiversiteit binnen de bestuursraden van bedrijven. Dit wordt gedaan door het aantal vrouwelijke bestuursleden te delen door het aantal mannelijke bestuursleden. Vervolgens wordt de genderdiversiteit gewogen op basis van het aandeel van de betreffende belegging binnen de portefeuille van MN. **Data-analyse:** De dekking voor 2024 is 76,6% (2023 76,7%). In de gepresenteerde effecten zijn gegevens opgenomen over beleggingen waarvoor informatie beschikbaar was over genderdiversiteit in het bestuur. Beleggingen zonder deze gegevens zijn niet meegenomen in de berekening. Gezien de beperkte afwijking tussen de jaren 2023 en 2024, wordt afgezien van een nadere inhoudelijke toelichting.	**Genomen maatregelen** MN stemt namens haar opdrachtgevers tegen de verkiezing van de voorzitter van de benoemingscommissie (uitgezonderd nieuwe kandidaten), indien er geen vrouwen zitting hebben in het bestuur en tegelijkertijd geen van de voorgedragen nieuwe kandidaten vrouw is. Deze richtlijn zal ook worden toegepast in die gevallen waarin de bestuurdersverkiezing tot één besluit is samengevoegd (en de voorzitter van de benoemingscommissie één van de kandidaten is). Mochten er in bepaalde landen al strengere marktgebruiken of wettelijke vereisten gelden dan worden deze als norm gehanteerd. Daarnaast selecteert MN bedrijven onder meer op basis van een algemene ESG-beoordeling, waarin ook de prestaties op het thema genderdiversiteit in de Raad van Bestuur wordt meegewogen. Daar waar gebruik gemaakt wordt van actief beheer, worden beheerders mede geselecteerd en beoordeeld op basis van hun vermogen om ESG-factoren mee te wegen in het beleggingsproces. **Geplande maatregelen** MN verwacht in 2025 geen aanvullende maatregelen te nemen rondom deze indicator.

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid		Parameter	Effecten 2024	Effecten 2023	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen[7]
	14. Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoonsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)	Aandeel beleggingen in ondernemingen die zijn betrokken bij de productie of verkoop van controversiële wapens	0,01%	0,00%	**Berekening:** Deze indicator meet de investeringen in bedrijven die investeren in of betrokken zijn bij de productie of verkoop van controversiële wapens. Deze investeringen worden gewogen op basis van hun proportionele aandeel binnen de portefeuille van MN. Onder controversiële wapens vallen: clustermunitie, landmijnen, biologische of chemische wapens, wapens met verarmd uranium, verblindende laserwapens, brandwapens of wapens met niet-detecteerbare fragmenten. **Data-analyse:** De dekking voor 2024 is 77,3% (2023 77,3%). In de gepresenteerde effecten zijn gegevens opgenomen over beleggingen waarvoor informatie beschikbaar was. Beleggingen zonder deze gegevens zijn meegenomen als niet betrokken bij de productie of verkoop van controversiële wapens in de berekening. Gezien de beperkte afwijking tussen de jaren 2023 en 2024, wordt afgezien van een nadere inhoudelijke toelichting.	**Genomen maatregelen** MN sluit bedrijven uit die betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens. Eind 2024 werden er om deze reden 27 bedrijven uitgesloten. **Geplande maatregelen** MN verwacht in 2025 geen aanvullende maatregelen te nemen rondom deze indicator.
Indicatoren voor beleggingen in overheden en supranationale instellingen						

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid		Parameter	Effecten 2024	Effecten 2023	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen[7]
Ecologisch	15. BKG-intensivteit	BKG-intensiteit landen waarin is belegd	43,47 tCO2e/€ mln GDP	87,72 tCO2e/€ mln GDP	**Berekening:** Deze indicator meet de broeikasgasintensiteit van de landen waarin wordt belegd per miljoen euro. Dit houdt in dat de broeikasgasemissies van de landen waarin belegd is (scope 1, 2 en 3) worden berekend in ton CO_2-equivalent per miljoen euro omzet. Vervolgens wordt de broeikasgasintensiteit van elk land aangepast op basis van het proportionele aandeel van die belegging binnen de totale investeringen in staats- en supra nationale instellingen. **Data analyse:** De dekking voor 2024 is 4,9% (2023 9,5%). De afname in het effect en data beschikbaarheid worden voornamelijk veroorzaakt door het ontbreken van data over broeikasgasintensiteit van een aantal landen waar MN relatief veel in belegt.	**Genomen maatregelen** In 2024 is er een indicator toegevoegd aan het ESG-Landenraamwerk. Met de nieuwe indicator beoordeelt MN landen op hun bijdrage aan de energietransitie. Staatsobligaties en aandelen van staatsbedrijven worden niet opgenomen als een land zeer slecht presteert op deze maatstaf. Verder geldt dat daar waar gebruik gemaakt wordt van actief beheer, beheerders mede geselecteerd en beoordeeld worden op basis van hun vermogen om ESG-factoren mee te wegen in het beleggingsproces. Deze beheerders voeren met een deel van de overheden waarin MN belegt gesprekken over hun bijdrage aan het beperken van klimaatverandering. **Geplande maatregelen** MN verwacht in 2025 geen aanvullende maatregelen te nemen rondom deze indicator.

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid		Parameter	Effecten 2024	Effecten 2023	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen[7]
Sociaal	16. Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten	Aantal landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten (absoluut aantal en relatief aantal gedeeld door alle landen waarin is belegd), als bedoeld in internationale verdragen en overeenkomsten, beginselen van de Verenigde Naties en, in voorkomend	1 land 0,34% van het belegd vermogen	0 landen 0,00% van het belegd vermogen	**Berekening:** Deze indicator meet het aantal landen waarin wordt belegd die sociale schendingen hebben ondergaan. Het absolute aantal wordt bepaald door deze landen te tellen. Het relatieve aantal wordt berekend door de waarde van de beleggingen in landen waarin is belegd met schendingen te delen door de totale waarde van de investeringen van MN. **Data-analyse:** De dekking voor 2024 is 4,9% (2023 19,9%). Dit betreft beleggingen in Turkse staatobligaties. Afgerond 0,00% van het belegd vermogen. Gezien de beperkte afwijking tussen de jaren 2023 en 2024, wordt afgezien van een nadere inhoudelijke toelichting.	**Genomen maatregelen** MN sluit landen uit die gesanctioneerd zijn door de EU en/of de VN vanwege schendingen van sociale rechten. Eind 2024 werden er 16 landen om deze reden uitgesloten. Aanvullend op deze uitsluiting belegt MN niet in staatsobligaties of staatsbedrijven in autoritaire landen zoals gedefinieerd door de Economist Intelligence Unit.[10] **Geplande maatregelen** MN verwacht in 2025 geen aanvullende maatregelen te nemen rondom deze indicator.
Indicatoren voor beleggingen in vastgoedactiva						
Fossiele brand-stoffen	17. Blootstelling aan fossiele brandstoffen via vastgoed-activa	Aandeel beleggingen in vastgoed-activa die een rol spelen bij het winnen, opslaan, vervoeren of produceren van fossiele brand-stoffen.	N.V.T	N.V.T	N.V.T	**Genomen maatregelen** De vastgoedbeleggingen bestaan met name uit beleggingen in woningen, winkels en kantoren. Een blootstelling aan de fossiele industrie middels vastgoed doet zich derhalve niet voor. **Geplande maatregelen** MN verwachten in 2025 geen aanvullende maatregelen te nemen rondom deze indicator.

[10] De Economist Intelligence Unit (EIU) is een onderzoeks- en analyseafdeling van de Economist Group, die wereldwijd prognoses en adviesdiensten biedt over economische en politieke ontwikkelingen wereldwijd.

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid		Parameter	Effecten 2024	Effecten 2023	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen[7]
Energie efficiëntie	18. Blootstelling aan energie-inefficiënte vastgoed-activa	Aandeel beleggingen in energie-inefficiënte vastgoedactiva	1,23%	64,37%	**Berekening:** Deze indicator meet de investeringen in vastgoed-activa die niet energie-efficiënt zijn. Dit betekent een EPC label van C of lager. Deze investeringen worden bij elkaar opgeteld en vervolgens gewogen op basis van hun aandeel binnen de totale vastgoedportefeuille van MN. **Data-analyse:** De dekking voor 2024 is 2,0% (2023 86,0%). MN heeft sinds midden 2023 geen mandaat meer voor vastgoed-beleggingen. Er resteert nog een kleine positie in beursgenoteerde vastgoedfondsen in de aan-delenportefeuille. Dit verklaart hoofdzakelijk het verschil tussen de jaren.	**Genomen maatregelen** MN heeft zijn klimaatdoelen vertaald in klimaatactieplannen voor beleggingen in vastgoed. MN selecteert vastgoedbeheerders die zich inzetten voor CO_2-reductie en stimuleert hen waar nodig tot meer ambitie. De beheerders worden gevraagd concrete plannen uit te werken om vastgoedobjecten in lijn met de CRREM-paden[11] te brengen, inclusief een planning voor renovatie, installatie zonnepanelen en vervanging van warmtesystemen. De beheerders van de Nederlandse en internationale vastgoedportefeuilles ontwikkelen deze plannen en implementeren deze. **Geplande maatregelen** In 2025 vervolgt MN de dialoog met de vastgoedbeheerders. **Vastgestelde streefdoelen** • MN heeft de ambitie om alleen te investeren in vastgoedbeheerders met een minimale GRESB-score[12] van drie sterren (op het niveau van de fondsbeheerders) en met een in 2025 beoogd gemiddelde van ten minste vier sterren (van de vijf sterren). • MN heeft de ambitie om de uitstootintensiteit van de beleggingen in lijn te brengen met een 1,5-graden scenario, conform de CRREM-methode. Dit is een methode waarmee per vastgoedsector per land de benodigde reductie van de CO2 intensiteit/ m2 wordt bepaald tot aan 2050. Voorlopige doelstelling 2030: uitstoot per m2 met 40% omlaag ten opzichte van 2020 CRREM-paden.[13]

[11] CRREM-paden, ontwikkeld door de Carbon Risk Real Estate Monitor, bieden een routekaart voor de CO2-reductie van vastgoed. Deze paden helpen vastgoedbeheerders en investeerders om hun gebouwen in lijn te brengen met de klimaatdoelstellingen van 1,5-graden. Ze zijn specifiek afgestemd op verschillende regio's en vastgoedtypen, en bieden gedetailleerde richtlijnen voor het verminderen van operationele emissies.

[12] De Global Real Estate Sustainability Benchmark (GRESB) score is een maatstaf om de ESG-prestaties van vastgoed- en infrastructuurfondsen te beoordelen.

[13] In 2023 zijn de CRREM-paden aangescherpt. Hierdoor is de initieel benodigde reductie versus 2020 niveaus niet meer 40% maar circa 62%.

Andere indicatoren voor de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren

Indicatoren voor ondernemingen waarin is belegd

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid		Parameter	Effecten 2024	Effecten 2023	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen[7]
Klimaat- en andere milieu-indicatoren						
Emissies	4. Beleggingen in ondernemingen zonder initiatieven voor koolstof-emissiereductie.	Aandeel beleggingen in ondernemingen zonder initiatieven voor koolstofemissie-reductie die aansluiting bij de Overeenkomst van Parijs beogen.	7,50%	7,51%	**Berekening:** Deze indicator meet de investeringen in bedrijven die geen initiatieven hebben voor CO_2-emissiereductie in lijn met het Klimaatakkoord van Parijs. Deze investeringen worden bij elkaar opgeteld en vervolgens gewogen op basis van hun aandeel binnen de portefeuille van MN. **Data-analyse:** De dekking voor 2024 is 77,3% (2023 77,3%). De gepresenteerde resultaten zijn gebaseerd op beleggingen waarvoor informatie beschikbaar was over koolstofemissiereductie initiatieven in ondernemingen die aansluiten bij de Overeenkomst van Parijs. Beleggingen zonder deze gegevens zijn meegenomen als ondernemingen met initiatieven voor koolstofemissiereductie in de berekening. Gezien de beperkte afwijking tussen de jaren 2023 en 2024, wordt afgezien van een nadere inhoudelijke toelichting.	**Genomen maatregelen** In de aandelen- en bedrijfsobligatie portefeuilles worden verschillende acties ondernomen om de uitstoot van broeikasgassen in de reële economie te beperken. Er worden onder andere ESG-screenings gebruikt om bedrijven die zich onvoldoende inzetten voor de energietransitie te verwijderen uit de portefeuille. Zo worden in de aandelenportefeuille bijvoorbeeld een aantal carbon intensieve sectoren bedrijven verwijderd die relatief slecht scoren ten opzichte van andere bedrijven in dezelfde sector, op basis van een energietransitiebeoordeling. Hierbij wordt rekening gehouden met de huidige uitstoot, de maatregelen die het bedrijf neemt en het ambitieniveau van doelstellingen die het bedrijf stelt. Er worden sectorspecifieke beoordelingen gebruikt. Daarnaast is een aanvullende screening voor beursgenoteerde aandelen van toepassing met aanvullende drempelwaarden voor Bpf Koopvaardij belangrijke ESG-thema's, waaronder de energietransitie. In de resterende portefeuille worden bedrijven gemotiveerd om verdere stappen te nemen via MN's engagement- en stembeleid. In 2024 is binnen het doorontwikkelde engagementprogramma Energietransitie engagement gevoerd met bedrijven in zes sectoren: chemie, mijnbouw, staal, olie en gas, nuts en cement. Bedrijven worden via sectorspecifieke scorecards getoetst op een voldoende inhoudelijke, strategische en financiële onderbouwing van hun plannen om hun emissie reductiedoelstellingen te behalen. Verder geldt dat daar waar gebruik gemaakt wordt van actief beheer, beheerders mede geselecteerd en beoordeeld worden op basis van hun vermogen om ESG-factoren mee te wegen in het beleggingsproces.

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid		Parameter	Effecten 2024	Effecten 2023	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen[7]
						Geplande maatregelen Jaarlijks, ook in 2025, worden de bedrijven in de beursgenoteerde aandelen- en obligatieportefeuilles beoordeeld op basis van verschillende klimaatcriteria. De bedrijven die niet aan deze criteria voldoen, komen niet in aanmerking voor opname in de portefeuille. Beheerders worden mede geselecteerd en beoordeeld op basis van hun vermogen om ESG-factoren mee te wegen in het beleggingsproces. In 2025 vervolgt MN het engagement in de zes sectoren. Vanaf 2025 richt het engagementprogramma energietransitie zich naast deze bedrijven ook op hun leveranciers, klanten en andere belanghebbende organisaties in de waardeketen van CO_2-intensieve bedrijven.
Indicatoren voor sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping						

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid		Parameter	Effecten 2024	Effecten 2023	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen[7]
Mensen-rechten	9. Ontbreken van een mensen-rechtenbeleid	Aandeel be-leggingen in entiteiten zonder mensenrechten-beleid	3,37%	3,62%	**Berekening:** Deze indicator meet de investeringen in be-drijven die geen mensenrechten-beleid hebben. Deze invester-ingen worden bij elkaar opgeteld en vervolgens gewogen op basis van hun aandeel binnen de portefeuille van MN. **Data-analyse:** De dekking voor 2024 is 76,9% (2023 76,8%). De gepresenteerde resultaten zijn gebaseerd op beleggingen waarvoor informatie beschikbaar was over het ontbreken van een mensenrechtenbeleid bij be-drijven. Beleggingen zonder deze gegevens zijn meegenomen als ondernemingen met mensen-rechtenbeleid in de berekening. Gezien de beperkte afwijking tussen de jaren 2023 en 2024, wordt afgezien van een nadere inhoudelijke toelichting.	**Genomen maatregelen** MN's opdrachtgevers zijn gecommitteerd aan een aanpak waarbij de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen, het daarbij be-horende sectorspecifieke richtsnoer, en de UNGP's als basis worden ge-nomen om ESG-risico's te identificeren, te prioriteren en te adresseren. MN eist van de beheerders van de beleggingsportefeuilles een commit-ment aan de OESO-richtlijnen en de UNGP's, en monitort de praktische toepassing hiervan. Als onderdeel van opdrachtgevers' commit-ment, voert MN engagement met bedrijven die de beginselen van de UN Global Compact principes, de UNGP's of de OESO-richtlijnen schenden. Daarnaast spreekt MN's met bedrijven uit de sectoren textiel, agrifood, mijn-bouw en hernieuw-bare energie over geselecteerde onderwerpen met betrekking tot mensenrechten en arbeidsrechten, waarbij genoemde richtlijnen een centrale rol vervullen. In 2024 werden hier bedrijven uit de sectoren retail en IT aan toegevoegd. In 2024 maakten in totaal 105 bedrijven onderdeel uit van een van de engagementprogramma's waarin bedrijven worden getoetst aan de eerder genoemde standaarden. Ook is in 2024 het stembeleid aangescherpt door een bepaling toe te voegen over due diligence op het gebied van mensenrechten. mensen-rechtenbeleid. **Geplande maatregelen** In 2025 wordt het proces en de criteria voor het identificeren van schendingen van de beginselen van de VN Global Compact principes, UNGP's en de OESO-richtlijnen herzien en waar nodig aangescherpt.

Beschrijving van het beleid voor de identificatie en prioritering van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren

Identificatie en prioritering van de belangrijkste ongunstige effecten

De prioriteiten van MN omtrent de belangrijkste ongunstige effecten hangen sterk samen met die van haar opdrachtgevers, de pensioenfondsen. MN heeft een aanpak ontwikkeld voor het identificeren en prioriteren van relevante duurzaamheidsthema's, waarin de belangrijkste ongunstige effecten zoals gedefinieerd in de SFDR indirect worden meegenomen. In dit identificatieproces wordt de relevantie van duurzaamheidsthema's vanuit twee invalshoeken beoordeeld:

- De mate waarin thema's relevant zijn voor mens, milieu en maatschappij.
- De mate waarin thema's impact hebben op de beleggingsportefeuille.

De resultaten van dit identificatieproces worden weergegeven in een matrix, waarmee duidelijk wordt welke duurzaamheidsthema's materieel zijn voor MN's opdrachtgevers.

In het daaropvolgende prioriteringsproces wordt enerzijds gekeken naar thema's die prioriteit moeten krijgen op basis van due diligence, gebaseerd op de mate van de ernst van de gevolgen en de waarschijnlijkheid dat het risico zich voordoet. Hierbij wordt de ernst van de gevolgen beoordeeld op basis van de schaal, reikwijdte en onomkeerbaarheid van de geïdentificeerde negatieve impacts. Anderzijds kijkt MN welke thema's aansluiten bij de voorkeuren en identiteit van haar opdrachtgevers en de pensioendeelnemers.

De bronnen die ten grondslag liggen aan deze risicoanalyse bestaan uit informatie van dataproviders, publiek beschikbare (bedrijfs)informatie, en inzichten uit gesprekken met stakeholders zoals NGO's en vakbonden. Daarnaast wordt, waar mogelijk, gebruik gemaakt van externe raamwerken. Een voorbeeld hiervan is het raamwerk van het Sustainability Accounting Standards Board, dat aangeeft welke duurzaamheidsthema's relevant zijn voor bedrijven in verschillende sectoren.

Voor de meest relevante duurzaamheidsthema's wordt een visie uitgewerkt in een intern position paper. Hierin wordt vastgelegd welk instrument het meest geschikt is om met het geprioriteerde thema aan de slag te gaan en de geïdentificeerde ongunstige effecten te beperken.

Hierbij speelt het vermogen om het thema te beïnvloeden ook een rol, onder andere rekening houdend met:

- De (relatieve) grootte van de beleggingen gerelateerd aan het duurzaamheidsthema.
- Of deze beleggingen actief of passief worden beheerd.
- (Potentiële) samenwerkingsverbanden met andere investeerders.
- Beschikbare informatie en data.
- De geografische nabijheid.

Het hierboven beschreven proces van de identificatie van duurzaamheidsthema's lag ook ten grondslag aan de selectie van de aanvullende indicatoren voor de belangrijkste ongunstige effecten ('beleggingen in ondernemingen zonder initiatieven voor koolstofemissiereductie' en 'het ontbreken van een mensenrechtenbeleid'). Deze onderwerpen vormen een belangrijke basis voor de duurzaamheidsthema's waar MN zich namens haar klanten op richt, zijn relevant voor de ondernemingen waarin wordt belegd en zijn goed meetbaar.

Aanpak om ongunstige effecten te beperken

De wijze waarop MN rekening houdt met de belangrijkste negatieve effecten van de beleggingen op duurzaamheidsfactoren verschilt per onderwerp en beleggingscategorie. MN heeft een aantal instrumenten tot haar beschikking die gebruikt kunnen worden om bij beleggingen rekening te houden met de belangrijkste ongunstige effecten. Deze instrumenten worden hieronder toegelicht.

Uitsluitingen

MN voert het uitsluitingsbeleid van haar opdrachtgevers uit. Landen waarvan de regering is onderworpen aan sancties die door de VN Veiligheidsraad en/of de Europese Unie zijn uitgevaardigd, worden uitgesloten. Dit betekent dat er niet wordt belegd in de staatsobligaties van dergelijke landen. Als ondertekenaar van de principes van de PRI worden daarnaast ondernemingen uitgesloten, wanneer een product of kernactiviteit van een onderneming in strijd is met internationale verdragen, zoals de productie van controversiële wapens. Ook als activiteiten van bedrijven niet passend zijn worden bedrijven principieel uitgesloten. Hierbij kan gedacht worden aan tabak, bont of adult entertainment. Tot slot kunnen bedrijven worden uitgesloten na een onsuccesvolle dialoog. De uitsluitingen van ondernemingen gelden voor alle beleggingscategorieën.

ESG integratie

Via principiële randvoorwaarden aan de portefeuille worden ondernemingen, landen en vastgoed met ondermaatse prestaties op ESG-gebied uitgesloten van de beleggingsportefeuilles om de belangrijkste negatieve effecten op duurzaamheidsfactoren te beperken. Hierbij worden de volgende criteria gehanteerd.

- De duurzaamheid van de bedrijfsvoering van ondernemingen wordt beoordeeld op basis van verschillende onderwerpen, zoals CO2-uitstoot, energie- en waterverbruik, ethiek, anticorruptie en mensen- en arbeidsrechten. De overtuiging is dat ondernemingen met een lage of geen ESG-score verantwoordelijk zijn voor de grootste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren. Daarom worden deze ondernemingen uitgesloten van de liquide aandelen en bedrijfsobligatie beleggingsportefeuilles. Ook wordt bij de aandelenportefeuilles specifiek gekeken naar ondernemingen met activiteiten die een grote impact kunnen hebben op het milieu. Ondernemingen actief in sectoren met een hoog klimaatrisico die het laagste scoren, worden uitgesloten van de beleggingsportefeuille om de belangrijkste ongunstige effecten op het milieu te beperken. Ondernemingen in een aantal bedrijfsobligatie portefeuilles worden kwalitatief beoordeeld op ESG-thema's als onderdeel van de kredietbeoordeling.

- MN en haar opdrachtgevers beleggen niet in landen die slecht scoren op financiële en maatschappelijke aspecten om de belangrijkste negatieve effecten van de beleggingen op duurzaamheidsfactoren te beperken. Op grond van het landenraamwerk worden overheden beoordeeld op verschillende onderwerpen zoals de kwetsbaarheid voor klimaatrisico's, de bereidheid en mogelijkheid van landen om zich aan te passen aan klimaatverandering, hun bijdrage aan de energietransitie, de mate van democratie en corruptie en de sociale ontwikkeling van een land. Wanneer een land op een van deze indicatoren onvoldoende scoort, dan wordt niet belegd in staatsobligaties van deze landen.

- Bij vastgoedbeleggingen is de energieefficiëntie van belang bij de beslissing om te beleggen in een bepaald vastgoedobject. Dit wordt onder andere gemeten aan de hand van energielabels en energieverbruik. In een aantal portefeuilles wordt gewerkt aan mogelijkheden om vastgoed energie efficiënter te maken.

Naast een afbakening van waarin belegd mag worden middels bovenstaande randvoorwaarden, is er ruimte voor de beleggingsteams en externe beheerders om te beoordelen in welke specifieke bedrijven, landen en vastgoedobjecten wordt belegd. Bij de selectie van externe vermogensbeheerders en beleggingsinstellingen wordt met ESG-kenmerken rekening gehouden. Voor nieuw aangestelde vastgoedbeheerders is deelname aan de GRESB-benchmark verplicht. Van alle vermogensbeheerders wordt verwacht dat zij de UN Principles for Responsible Investment (PRI) ondertekenen, een duidelijk ESG-beleid en een goed proces van ESG-integratie hebben. Externe vermogensbeheerders zijn verplicht ESG-kenmerken mee te nemen in hun beleggingsbeslissingen. Ieder jaar worden externe beheerders beoordeeld op basis van de zogenaamde 'Planet-toets'. Daarbij worden punten gegeven voor het niveau van het beleid, de ESG-integratie en ESG-rapportage.

Actief aandeelhouderschap

Naast het uitsluiten van ondernemingen beoogt MN invloed uit te oefenen op de strategie van ondernemingen om de ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren te beperken. Met een selectie van bedrijven gaat MN namens haar opdrachtgevers in dialoog over hun duurzaamheidsprestaties. Daarnaast voert MN een stembeleid om de dialoog kracht bij te zetten. Hieronder volgt een toelichting.

- Engagement: Door middel van engagementprogramma's wordt engagement gevoerd over uiteenlopende onderwerpen met een selectie van bedrijven in de beursgenoteerde aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuilles. Dit engagement is ofwel thematisch van aard en gaat over onderwerpen als mensen- en arbeidsrechten, biodiversiteit, de energietransitie, en het beloningsbeleid van bestuurders. Anderzijds voert MN engagement dat gericht is op het mitigeren van specifieke misstanden waarbij bedrijven internationale standaarden omtrent mensen- en arbeidsrechten onvoldoende naleven. Dit laatste type engagement wordt gevoerd indien er ernstige controverses worden gedetecteerd bij ondernemingen naar aanleiding van periodiek uitgevoerde screenings.

- Stemmen: Daarnaast stemt MN op aandeelhoudersvergaderingen van beursgenoteerde ondernemingen in de aandelenportefeuilles over onderwerpen als goed ondernemingsbestuur, klimaat en mensenrechten due diligence.

Verantwoordelijkheden voor het beleid en goedkeuring

De eindverantwoordelijkheid voor het algehele beleggingsbeleid van MN ligt bij de directie van MN, onderdeel van MN Services N.V.

Binnen MN zijn de beleggingsteams operationeel verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleggingsbeleid namens de opdrachtgevers. Deze teams rapporteren aan de directieleden Vermogensbeheer, die op hun beurt de Directie van MN ondersteunen en adviseren bij de dagelijkse leiding en uitvoering van het beleid.

Beleggingsvoorstellen die door de beleggingsteams worden opgesteld, bevatten standaard een ESG-paragraaf. Voor de integratie van ESG-aspecten worden de beleggingsteams ondersteund door de afdeling Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB), die beschikt over specialistische kennis van ESG-implementatie, datasystemen en best practices. Het hoofd van de afdeling MVB maakt tevens deel uit van het Investment Committee (IC), waarmee ESG stevig is verankerd in het besluitvormingsproces. De afdeling Risk Management speelt daarnaast een belangrijke rol bij de beoordeling van beleggingsvoorstellen, waarbij ESG-criteria expliciet worden meegewogen.

Het beleid voor verantwoord beleggen dat van kracht was op het moment dat deze verklaring voor de eerste keer werd opgesteld, werd goedgekeurd op 13 december 2022. De belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren worden meegenomen in de beleggingsmandaten en –strategieën. Deze worden elke drie jaar geëvalueerd en waar nodig herzien.

Foutmarge methodologieën

De ongunstige effecten die zijn aangemerkt door de SFDR als belangrijk, komen grotendeels overeen met de onderwerpen die MN en haar opdrachtgevers hebben geïdentificeerd. Bij de identificatie en prioritering van de belangrijkste ongunstige effecten wordt gebruik gemaakt van verschillende informatie zoals die van dataproviders en publiek beschikbare informatie. Het is mogelijk dat deze informatie niet altijd accuraat is en er zijn veel verschillende manieren om data te wegen en aggregeren in de vorm van ESG scores. Voor wat betreft de beschikbaarheid van informatie geldt dat met name informatie over grote ondernemingen beter beschikbaar is en dat grote ondernemingen ook eerder blootgesteld worden aan controverses omdat de reikwijdte van hun activiteiten en waardeketen breder is.

Dit kan erin resulteren dat voor kleinere ondernemingen of voor onderbelichte beleggingscategorieën bepaalde belangrijke ongunstige effecten tot nog toe onderbelicht zijn in publiek beschikbare informatie.

Beschrijving van de gebruikte databronnen

Voor de indicatoren voor bedrijven en overheden maakt MN gebruik van twee dataproviders om te rapporteren over de belangrijkste ongunstige effecten: Morgan Stanley Capital International (MSCI) index en Institutional Shareholder Services (ISS). Deze dataproviders zijn gekozen op basis van een uitgebreid selectieproces, waarbij onder meer is gekeken naar de beschikbaarheid en kwaliteit van de data op de PAI indicatoren. ISS data wordt gebruikt voor PAI 1 t/m 3. Voor de indicatoren 4 t/m 16 en de geselecteerde optionele indicatoren gebruikt MN MSCI data. Deze data is vooralsnog met name beschikbaar voor een aantal beleggingscategorieën, namelijk beursgenoteerde aandelen, bedrijfsobligaties en staatsobligaties.

Voor de data inzake vastgoed wordt gebruik gemaakt van data die gerapporteerd wordt door MN en de externe vastgoed vermogens- en fondsbeheerders aan Global Real Estate Sustainability Benchmarks (GRESB).

Engagementbeleid

MN is als vertegenwoordiger van haar opdrachtgevers een betrokken aandeelhouder en voert als zodanig een engagementbeleid. Dat betekent dat MN toeziet op hoe ondernemingen (waarin zij namens haar opdrachtgevers belegt) omgaan met duurzaamheidsfactoren. Indien nodig gaat MN met deze ondernemingen in gesprek. Op deze manier beoogt MN invloed uit te oefenen op bedrijven. Daarnaast stemt MN op aandeelhoudersvergaderingen van de ondernemingen waarin opdrachtgevers aandelen houden. Een externe partij gespecialiseerd in het adviseren en operationeel ondersteunen van institutionele beleggers op het gebied van stemrecht (ISS) voert het stembeleid uit. Het is mogelijk om van het stembeleid af te wijken wanneer een bedrijf onvoldoende vooruitgang boekt op de vooraf door MN vastgestelde engagementdoelstellingen. Zo kan bijvoorbeeld tegen de herbenoeming of beloning van bestuurders worden gestemd.
Met betrekking tot de ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren, hebben de hieronder beschreven thema's een rol in het stembeleid en het engagementprogramma van MN en haar opdrachtgevers:

Mensenrechten en arbeidsrechten

Het doel van dit programma is om bij te dragen aan goede arbeidsrechten, veilige en gezonde werkomstandigheden en ethische bedrijfsvoering binnen de bedrijven waarin MN's opdrachtgevers beleggen. Om hier invloed op uit te oefenen, gaat MN namens haar opdrachtgevers in gesprek met bedrijven uit verschillende sectoren waarin het risico op schendingen van mensen of arbeidsrechten groot is.

- Relevante verplichte indicatoren: 10, 11
- Relevante aanvullende indicatoren: 9

Energietransitie

Het doel van dit programma is bedrijven te bewegen om hun klimaatstrategieën in lijn te brengen met de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs, en om klimaatgerelateerde financiële risico's van de geselecteerde bedrijven te reduceren. Een aanvullende doelstelling van het dialoogprogramma is het opbouwen van sectorkennis op het gebied van klimaat, milieu en de energietransitie.

- Relevante verplichte indicatoren: 1, 2, 3, 4, 5 en 6
- Relevante aanvullende indicatoren: 4

Biodiversiteit

Met het engagementprogramma biodiversiteit stuurt MN namens haar opdrachtgevers aan op rapportage en het zetten van doelstellingen door bedrijven, in lijn met de doelstellingen die zijn vastgesteld in het Kunming-Montreal Global Biodiversiteit Framework. De finale versie van het TNFD framework en het ontwikkelen van science-based targets for nature bieden handvatten voor bedrijven om dit thema te implementeren in hun bedrijfsactiviteiten. Het doel is het verminderen van de negatieve impact van bedrijven op biodiversiteit en bij te dragen aan het herstel van natuur.

- Relevante verplichte indicatoren: 7
- Relevante aanvullende indicatoren: geen

Nederlands beursgenoteerde ondernemingen

Het doel van dit programma is toezicht houden op Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen om op deze manier hun langetermijnwaarde te borgen en mogelijke reputatierisico's te mitigeren. Om de betrokkenheid als aandeelhouder in de Nederlandse markt kracht bij te zetten, voert MN namens haar opdrachtgevers doorlopend dialoog met deze ondernemingen.

- Relevante verplichte indicatoren: 13
- Relevante aanvullende indicatoren: geen

Incidenten & controverses

Het doel van dit programma is bedrijven te stimuleren gedegen due diligence (gepaste zorgvuldigheid) toe te passen binnen hun organisatie en toeleveringsketen, in lijn met de OESO-richtlijnen, en de VN Global Compact principes en de UNGP's.

- Relevante verplichte indicatoren: 10, 11
- Relevante aanvullende indicatoren: 9

Via vaste evaluatiemomenten wordt het stembeleid en de samenstelling van de engagementprogramma's geëvalueerd. De identificatie en prioritering van ESG-thema's zoals eerder beschreven vormen een onderdeel van dit herzieningsproces. Via die aanpak worden de belangrijkste ongunstige effecten zoals opgenomen in deze verklaring indirect meegenomen.

Meer informatie over betrokkenheidsbeleid is hier te vinden.

Verwijzing naar internationale normen

Milieu

Relevante indicatoren:

- Verplichte indicatoren: 1, 2, 3, 4, 5, 6 en 7
- Aanvullende indicatoren: 4

MN onderschrijft het belang van het klimaatakkoord van Parijs. Daarnaast is MN ondertekenaar van het Parijsakkoord, het Nederlandse Klimaatakkoord en de Principles for Responsible Investment (PRI) van de Verenigde Naties.

Een van de middelen die MN gebruikt om invulling te geven aan de klimaatambities van haar opdrachtgevers, is de dialoog voeren met bedrijven die veel kunnen betekenen voor de energietransitie en een groot risico lopen als zij hun bedrijfsmodel niet aanpassen. Om te beoordelen of de reductietargets van een specifiek bedrijf waarmee engagement wordt gevoerd in lijn zijn met de doelstellingen van het Klimaatakkoord, hanteert MN de sectorspecifieke reductiepaden van het Transition Pathway Initiative (TPI) en het Net Zero Scenario van de International Energy Agency (IEA) uit 2021.

Jaarlijks rapporteert MN de CO2-voetafdruk van de beleggingen. Door ondertekening van de Montréal Pledge heeft MN zich gecommitteerd aan het jaarlijks meten en publiceren van de 'carbon footprint' (CO2-voetafdruk) van de beleggingen. Op dit moment meet MN voor haar opdrachtgevers de CO2-voetafdruk van de aandelen-, vastgoed- en bedrijfsobligatieportefeuilles. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de methodiek die wordt voorgeschreven door het Partnership for Carbon Accounting Financials (PCAF) en de Technical Expert Group on Sustainable Finance van de EU (EU TEG).

De Klimaatactieplannen beschrijven per beleggingscategorie MN's ambities en doelstellingen, de maatregelen die MN implementeert, en vervolgstappen.

Voor het onderwerp biodiversiteit geldt dat in het engagementprogramma aan bedrijven wordt gevraagd om transparant te rapporteren en doelstellingen te zetten in lijn met die van het Kunming-Montreal Global Bio-diversity Framework. De ontwikkelingen die de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden op het gebied van rapportage en standaardzetting, zoals de finale versie van het raamwerk van de Taskforce on Nature-related Financial Disclosures en de eerste science-based targets for nature, bieden handvatten voor bedrijven om rapportage op biodiversiteit te verbeteren.

Arbeidsrechten en mensenrechten

Relevante indicatoren:

- Verplichte indicatoren: 10 en 11
- Aanvullende indicatoren: 9

Het is belangrijk dat bedrijven arbeidsrechten en mensenrechten respecteren én binnen de toeleveringsketen invloed aanwenden zodat hun partners en toeleveranciers dit ook doen. Dan gaat het erom dat overal ter wereld mensen hun werk veilig en gezond kunnen uitoefenen, maar ook dat zij recht hebben op een leefbaar loon of inkomen en dat zij niet bang hoeven te zijn om misstanden op en rond de werkvloer aan te kaarten.

Om de voortgang van bedrijven binnen de engagementprogramma's op die onderwerpen te beoordelen, hanteert MN de OESO-richtlijnen, de UNGPS's, de VN Global Compact Principes en de ILO-conventies als belangrijk uitgangspunt. Bedrijven worden beoordeeld met behulp van programmaspecifieke scorecards, die gestoeld zijn op het due diligence framework, zoals vastgelegd in de UNGP's en OESO-richtlijnen.

Goed ondernemingsbestuur

Relevante indicatoren:

- Verplichte indicatoren: 13
- Aanvullende indicatoren: geen

MN vindt het belangrijk dat bedrijven en landen goed worden bestuurd. Bedrijven moeten goede werkgevers zijn door personeel goed te belonen, en rechtvaardig en proportioneel om te gaan met het beloningsbeleid voor de top van het bedrijf. Er moeten duidelijke en transparante procedures zijn voor het ontwikkelen van het beloningsbeleid en bonussen voor bestuurders. Als langetermijnbelegger is het voor MN tevens belangrijk dat ondernemingen zich niet richten op maximale winst op de korte termijn, maar op een goede prestatie van de onderneming op lange termijn en houdbaarheid van het bedrijfsmodel. Het beloningsbeleid moet daar bij aansluiten. De Nederlandse Corporate Governance Code is voor MN een belangrijke leidraad voor het onderwerp goed ondernemingsbestuur.

Ook is MN via MN vertegenwoordigd in verschillende commissies van Eumedion en voert via dit samenwerkingsverband de dialoog met Nederlands beursgenoteerde ondernemingen, onder andere op het onderwerp goed ondernemingsbestuur. Eumedion is een belangenbehartiger van institutionele beleggers op het terrein van corporate governance en duurzaamheid en heeft in 2018 de Nederlandse Stewardship Code opgesteld.

Historische vergelijking

Hieronder volgt een samenvatting van de belangrijkste verschillen tussen de periode 2022 tot en met 2024. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar de kolom 'Toelichting' in de tabel.

Wijzigingen in berekenmethode

Er hebben sinds MN is begonnen met rapporteren over de ongunstige effecten geen wijzigingen in berekenmethoden plaatsgevonden.

Vergelijking met voorgaande jaren

Op basis van de PAI-berekeningen en beschikbare data voor de beleggingen die MN beheert, lijkt er de afgelopen jaren een positieve trend te zijn en een daling van de ongunstige effecten. Wat betreft een van de belangrijke thematische onderwerpen voor MN's opdrachtgevers, namelijk CO_2-emissies, geldt dat de emissies de afgelopen jaren zowel in absolute termen als in intensiteit zijn afgenomen. Ook laat de data zien dat er steeds meer bedrijven zijn die positiever scoren op een ongunstig effect door bijvoorbeeld lagere blootstelling aan fossiele brandstoffen, beter beleid en meer transparantie over beleid.

Bij sommige indicatoren is er nog steeds een beperkte beschikbaarheid van data. In bepaalde gevallen is de beschikbaarheid van data zelfs verminderd ten opzichte van vorig jaar. Dit is bijvoorbeeld zichtbaar bij indicatoren 8 en 9: de databeschikbaarheid voor indicator 8 is in 2023 en 2024 aanzienlijk gedaald, terwijl die voor indicator 9 juist is verbeterd. Deze ontwikkelingen hebben geleid tot opvallende verschillen in de scores ten opzichte van 2022. MN stuurt op verbeterde databeschikbaarheid bij zijn leveranciers. De afgelopen jaren is de datakwaliteit wél toegenomen. Vorig jaar concludeerde MN al dat bepaalde verschillen tussen de scores veroorzaakt werden door betere datakwaliteit. Dit jaar is de kwaliteit consistent op dit hogere niveau gebleven. MN voert ook over datakwaliteit gesprekken met zijn dataleveranciers.

Op de volgende pagina's wordt visueel weergegeven hoe de scores op de PAI-indicatoren zich hebben ontwikkeld tussen de periode 2022 tot en met 2024.

PAI 1 - BKG-emissies (tCO2e)
60.000.000
40.000.000
20.000.000
0
PAI 1 - Scope 1
PAI 1 - Scope 2
PAI 1 - Scope 3
PAI 1 - Totaal
PAI 2 - Koolstof-voetafdruk (tCO2 e/€ mln belegd)
PAI 3 - BKG-intensiteit ondernemingen (tCO2 e/€ mln omzet)
PAI 4 - Blootstelling fossiele brandstoffen (%)
PAI 5 - Aandeel niet-hernieuwbare energie (%)
PAI 6 - Intensiteit energieverbruik per sector (GWh per miljoen EUR)
10
5
0
A
B
C
D
E
F
G
H
L
PAI 7 - Biodiversiteitsgevoelige gebieden (%)
PAI 8 - Emissies in water (ton per /€ mln belegd)
PAI 9 - Aandeel gevaarlijk afval en radioactief afval (ton/€ mln belegd)
PAI 10 - Schendingen van VN GC of van de OESO (%)
PAI 11 - Ontbreken procedures van de VN GC en OESO (%)
PAI 12 - Loonkloof mannen en vrouwen (%)
PAI 13 - Genderdiversiteit raad van bestuur (%)
PAI 14 - Controversiele wapens (%)
PAI 15 - BKG-intensiteit landen (tCO2e/€ mln GDP)
PAI 16 - Landen met schending sociale rechten (%)
PAI 9 optioneel - ontbreken mensenrechtenbeleid (%)
PAI 18 - energie-inefficient vastgoed (%)
2022
2023
2024